

BOSHLANG'ICH SINIF MATEMATIKA DARSLARIDA NOAN'ANAVIY USULLARDAN FOYDALANISH

Umarova Zebixon Isoqjon qizi
Qo'qon universiteti dosenti, v.b (PhD)

ANNOTATSIYA

Maqolada matematika darslarida noan'anaviy usullarni qo'llashga intilayotgan o'qituvchilar uchun amaliy tushuncha va tavsiyalar berilgan. U tajriba asosida o'rganish, hamkorlikda faoliyat yuritish va muammolarni yechish usullariga, bunday strategiyalar o'quvchilarning munosabati va matematikadagi faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi ifoda etiladi.

Kalit so'zlar: Matematika bo'yicha ko'rsatma, an'anaviy bo'lmagan usullar, innovatsion ta'lim, amaliy faoliyat, ta'lim sohasida o'yinlar, haqiqiy dunyo ilovalari, interaktiv ta'lim, ta'limda texnologiya, raqamli vositalar, ta'lim dasturlari, matematikaga munosabat.

АННОТАЦИЯ

В статье представлены практические выводы и рекомендации для учителей, стремящихся использовать нетрадиционные методы на уроках математики. Выражено, что экспериментальное обучение, совместная деятельность и методы решения проблем, такие стратегии положительно влияют на отношения и деятельность учащихся по математике.

Ключевые слова: Обучение математике, нетрадиционные методы, инновационное обучение, практические занятия, обучающие игры, реальные приложения, интерактивное обучение, технологии в образовании, цифровые инструменты, образовательные программы, отношение к математике.

ABSTRACT

The article provides practical insights and recommendations for teachers who seek to use non-traditional methods in mathematics classes. It is expressed that experiential learning, cooperative activity and problem solving methods, such strategies have a positive effect on students' attitudes and activities in mathematics.

Keywords: Math instruction, non-traditional methods, innovative learning, hands-on activities, educational games, real-world applications, interactive learning, technology in education, digital tools, educational programs, attitude to mathematics.

Zamonaviy ta'limning dinamik manzarasida samarali o'qitish metodologiyasiga intilish odatiy chegaralardan oshib ketmoqda. O'qituvchilar va tadqiqotchilar boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun o'quv tajribasini oshirishga intilishlari sababli, matematikani o'qitishda noan'anaviy usullarni o'rganishga katta e'tibor berilmoqda. Ushbu maqola an'anaviy yondashuvlar ijodiy va muqobil strategiyalarga mos keladigan boshlang'ich sinf matematika darslarining innovatsion sohasini o'rganadi. Noan'anaviy usullar bilan bog'liq potentsial foyda va muammolarni o'rganib chiqib, biz o'qituvchilar yosh o'quvchilarda matematikani chuqurroq tushunish va qadrlashga yordam beradigan rag'batlantiruvchi va qiziqarli muhitni qanday yaratishi mumkinligiga oydinlik kiritishni maqsad qilganmiz.

Boshlang'ich ta'limning jonli dunyosida matematika ko'pincha darsliklar va ish varaqlari bilan bog'liq bo'lib qoladi. Biroq, matematika ta'limi rivojlanib bormoqda, bu o'qituvchilarni noan'anaviy usullarni qabul qilishga va o'z sinflariga ijodkorlik muhitini kiritishga undaydi. Maqolada boshlang'ich matematika darslarida noan'anaviy usullarning hayajonli dunyosiga kirib, ularning yosh onglar uchun o'rganish tajribasini o'zgartirish imkoniyatlarini o'rgandik.

An'anaga ko'ra, matematikani o'qitish ko'pincha eslab qolish va algoritmik protseduralarga tayanadi. Ushbu usullar o'z o'rniga ega bo'lsa-da, ular o'quvchilarni mavzudan uzilib qolgandek his qilishlari va haqiqiy tushunishni rivojlantirmasliklari mumkin. Boshqa tomondan, noan'anaviy usullar o'quvchilarni quyidagilarga undaydigan dinamik va qiziqarli muqobil taklif qiladi:

Tanqidiy va ijodiy o'ylang: an'anaviy usullar chegarasidan tashqariga chiqish orqali o'quvchilar muammolarni hal qilishda yangi yondashuvlarni o'rganishga va o'zlarining noyob strategiyalarini ishlab chiqishga chaqiriladi.

Aloqa o'rnating: Noan'anaviy usullar ko'pincha real dunyo kontekstlariga tayanadi va san'at, musiqa va harakat kabi boshqa mavzularni birlashtiradi, bu esa o'quvchilarga matematikaning kundalik hayotida ahamiyatini ko'rishga yordam beradi.

Hamkorlik va muloqot qilish: Interfaol faoliyat va o'yinlar orqali o'quvchilar birgalikda ishlashni, fikr almashishni va o'z fikrlashlarini tushuntirishni o'rganadilar, muhim ijtimoiy va muloqot qobiliyatlarini rivojlantiradilar.

O'rganishga bo'lgan muhabbatni rivojlantiring: Matematikani qiziqarli qilish orqali noan'anaviy usullar yosh o'quvchilarda fanga bo'lgan ishtiyoqni yoqib, ularni butun umr o'rganuvchi bo'lishga undashi mumkin.

Quyida boshlang'ich sinflarda moslashtirilishi va qo'llanilishi mumkin bo'lgan turli xil noan'anaviy usullar ko'rib chiqiladi:

So'rovga asoslangan ta'lim: amaliy mashg'ulotlar va tadqiqotlar orqali o'quvchilarni savollar berishga, tushunchalarni o'rganishga va yechimlarni topishga undash.

O'yinlar va simulyatsiyalar: O'quvchilar qiziqarli va interaktiv senariylarda matematik tushunchalarni qo'llashlari mumkin bo'lgan o'yin o'rganish uchun platformani ta'minlash.

San'at va musiqa integratsiyasi: Tasavvurni uyg'otish va ko'plab intellektlarni rivojlantirish uchun matematikani boshqa ijodiy fanlar bilan bog'lash.

Texnologiya va raqamli vositalar: Ta'limni yaxshilash va o'qitishni shaxsiylashtirish uchun ta'lim ilovalari, simulyatsiyalar va onlayn resurslardan foydalanish.

Noan'anaviy usullarni qo'llash orqali o'qituvchilar boshlang'ich sinf o'quvchilari matematik tushunchalarni chuqur anglaydigan, muhim ko'nikmalarni shakllantiradigan va o'rganishga bo'lgan muhabbatni rivojlantiradigan dinamik va qiziqarli o'quv muhitini yaratishi mumkin.

Ko'pgina o'quvchilar uchun matematika qo'rqinchli va ilhomlantirmaydigan mavzu bo'lishi mumkin. O'qitishning an'anaviy usullari ko'pincha eslab qolish va formulali qo'llashga tayanadi, bu esa o'quvchilarni aloqadan mahrum va ishtiyoqsiz his qiladi. Biroq, ta'limda boshlang'ich sinflarda noan'anaviy usullarni qo'llash bo'yicha harakat kuchaymoqda va bu yaxshi natijalarni beradi. Matematika ta'limidagi noan'anaviy usullar faol o'rganish, izlanish va ijodkorlikni ustuvor deb hisoblaydigan keng ko'lamli yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Ushbu usullar ko'pincha yanada yaxlit va qiziqarli o'rganish tajribasini yaratish uchun san'at, musiqa va harakat kabi boshqa fanlardan ilhom oladi.

O'yin faoliyati, o'yinlar va amaliy o'rganishni o'z ichiga olgan noan'anaviy usullar quyidagilarga qaratilgan:

Qiziqishni uyg'oting va matematikaga bo'lgan ishtiyoqni yoqing.

Chuqurroq tushunish va kontseptual rivojlanishga yordam bering.

Tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish.

O'quvchilar o'rtasida hamkorlik va muloqotni rivojlantirish.

Matematikani yanada dolzarb va haqiqiy dunyo tajribalari bilan bog'lang.

Boshlang'ich ta'limning jonli dunyosida matematika predmeti ko'pincha o'ziga xos mavqega ega. Ba'zi bolalar tabiiy ravishda raqamlar va mantiqqa moyil bo'lsalar, boshqalari matematika darslariga an'anaviy yondashuvni quruq va ilhomlantirmaydigan deb bilishlari mumkin. Bu yerda noan'anaviy usullar paydo bo'ladi, ular mavjud vaziyatga tetiklantiruvchi va qiziqarli muqobil taklif qiladi.

Noan'anaviy usullar faqat darsliklarga tayanish va eslab qolish o'rniga, ijodkorlik, izlanish va amaliy o'rganishni o'z ichiga oladi. Ushbu yondashuv yosh

bolalarning turli xil ta'lim uslublarini tan oladi va sinfda yanada ijobiy va inklyuziv muhitni yaratadi. O'quv dasturiga o'yinlar, boshqotirmalar, real ilovalar va texnologiyalarni kiritish orqali o'qituvchilar o'z o'quvchilarida matematikaga chinakam muhabbat uyg'otishi mumkin.

Albatta, noan'anaviy usullarni amalga oshirish ehtiyotkorlik bilan rejalashtirish, ijodkorlik va tajribaga tayyorlikni talab qiladi. Biroq, mukofotlar sa'y-harakatlarga arziydi. An'anaviy darslik yondashuvidan chetga chiqish orqali o'qituvchilar imkoniyatlar dunyosini ochib, o'quvchilarida butun umr davom etadigan matematikaga bo'lgan ishtiyoqni yoqishlari mumkin.

Boshlang'ich matematika ta'limining kelajagi eslab qolish va takroriy mashqlarda emas, balki o'yin o'rganish kuchini qamrab olishdadir. Noan'anaviy usullarni o'z ichiga olgan holda, o'qituvchilar bolalar matematikaning go'zalligi va mo'jizasini kashf etishlari, kashf qilishlari va oxir-oqibatda fanni sevish mumkin bo'lgan sinf muhitini yaratishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. BOSHLANG'ICH SINFLAR UCHUN MATEMATIKADAN DIDAKTIK MATERIALLAR (O'qituvchilar uchun metodik qo'llanma) M.E.Jumayev, N.T.Axmedova, B.S.Abdullayeva, IN.II.Asjonova.Toshkent- 2016
- 2.BOSHLANG'ICH SINFLARDA MATEMATIKA O'QITISH METODIKASI. M.JUMAYEV.TOSHKENT-2022
3. Shahnoza, I., & Ikromjonovna, J. S. (2023). Boshlang'ich sinf o'quvchilarining dunyoqarashini shakllantirishda ertaklarning o'rni. Qo'qon universiteti xabarnomasi, 806-808.
4. Ikromjonovna, J. S. (2023). Umumiy o'rta ta'lim maktablarida joriy etilgan yangi darsliklarning afzallik jihatlari. Qo'qon universiteti xabarnomasi, 661-663..
5. Ikromjonovna, J. S. (2023). BOSHLANG'ICH SINFLARGA TA'LIM BERISH JARAYONIDA ZAMONAVIY METOD VA VOSITALARNING AHAMIYATI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 581-583.
- 6.Ikromjonovna, J. S. (2023). THE ROLE OF FOLK TALES AND EPIC MOTIVES IN THE POETRY OF USMAN AZIM. Open Access Repository, 9(4), 545-548.
7. Jumanova, S. (2022). Landscape in Usmon Azim" Bakhshiyona". EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 2(4), 169-172.
8. SI Jumanova, G Mullaboyeva. BOLALARNI MAKTAB TA'LIMIGA TAYYORLASHDA SHARQ VA G'ARB ALLOMALARINING QARASHLARIDAN FOYDALANISH Educational Research in Universal Sciences 2 (14), 445-451
9. Soliyev Ilhomjon Sobirovich, Xoshimova Xulkaroy Xoshimjon qizi. Aqliy rivojlanishning mantiqiy masalalar yechishdagi ahamiyati. Yangi o'zbekiston pedagoglari axborotnomasi 1-jild, 5-son